

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Verslag van de vergadering van de Bouwbegeleidingscommissie op 15 oktober 2019

Griffie commissies Bestuur en Onderwijs
Bouwbegeleidingscommissie
R. Konings

Aanwezige leden: mevrouw Tellegen (commissievoorzitter, VVD), de heer Kops (PVV), de heer Ronnes (CDA), mevrouw Diks (GL), mevrouw Beckerman (SP), mevrouw Broeders en de heer Roza (namens het fractiepersoneel), mevrouw Tielens-Tripels en mevrouw Nollen (namens het ambtelijk personeel) en de heer Dronkers (namens de OR)

Aanwezige adviseurs: mevrouw Roos (Griffier), de heer Van Rhijn (directeur huisvesting en financiën van de Tweede Kamer), de heer De Bruijn (integraal adviseur), mevrouw Wouters (projectleider renovatie van de Tweede Kamer), de heer Van Noord (architect), de heer Dijckmeester en de heer Kuijpers (Rijksvastgoedbedrijf)

*Griffier: mevrouw Konings
Adjunct-griffier: mevrouw Burger*

Afwezig met bericht van verhindering: de heer De Groot (D66), mevrouw Kuiken (PvdA). Afwezig zonder bericht van verhindering: de heer Öztürk (DENK)

ALGEMEEN

1. Opening en mededelingen

De commissievoorzitter heet iedereen van harte welkom.

2. Conceptverslag BBC-vergadering van 8 oktober 2019

Het verslag wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

Naar aanleiding van de passage op pagina 3 over de openbaarheid van informatie vraagt een van de leden of er al richtlijnen zijn voor de manier waarop BBC-leden collega's kunnen betrekken bij de voorbereiding van BBC-vergaderingen (aangezien de stukken vertrouwelijk zijn). Dit wordt besproken bij agendapunt 4.

3. Terugkoppeling Presidiumvergadering

De commissievoorzitter benoemt dat de BBC-leden zijn geïnformeerd over de Presidiumvergadering van 9 oktober jl. Zij heeft daar de opmerkingen en zorgen van de BBC over de brief van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 7 oktober ingebracht. De zorgen van de BBC werden één op één door het Presidium gedeeld.

Op dit moment zijn de gevolgen van een mogelijk uitstel nog niet duidelijk; er wordt momenteel een impactanalyse gemaakt door het Rijksvastgoedbedrijf en de Tweede Kamer om de (financiële) consequenties in kaart te brengen. De Griffier vult aan dat de analyse naast inhoud gaat over de financiën en impact op de gebruikers. Omdat zorgvuldigheid van belang is, kan het enkele weken duren voordat de analyse gereed is.

Naar aanleiding van vragen van de BBC in de vergadering van 8 oktober jl. over de veiligheid van gebruikers bij een mogelijk langer verblijf op het Binnenhof vertelt de vertegenwoordiger van het RVB dat hij inmiddels contact heeft gehad met de Haagse brandweercommandant. Zij heeft aangegeven dat een jaar uitstel waarschijnlijk toegestaan wordt, omdat de vluchtroutes nu goed zijn. Hier is de afgelopen jaren veel in geïnvesteerd. Brandgevaar zal ook worden meegenomen in de impactanalyse.

Eén van de leden vraagt naar de stand van zaken rondom de governance-notitie van de directeur Huisvesting. De BBC heeft hier op 8 oktober over vergaderd. De commissievoorzitter licht toe dat de door de BBC gemaakte opmerkingen zijn verwerkt. Afsproken wordt dat de BBC de nieuwe versie van de governance-notitie toegestuurd krijgt. De directeur Huisvesting voegt toe dat het stuk na overleg met het RVB verder wordt ingevuld en definitief wordt vastgesteld.

4. Openbaarheid van informatie

De directeur Huisvesting legt de leden van de BBC een conceptnotitie voor over de omgang met het openbaar maken van documenten van de renovatie van de Tweede Kamergebouwen van het Binnenhof. Naar aanleiding daarvan spreekt de BBC uitgebreid over het onderwerp openbaarheid van informatie.

Alle BBC-leden geven aan behoefte te hebben aan een richtlijn waarin staat in hoeverre zij met collega's (Kamerleden, ambtenaren en/of fractiepersoneel) van gedachten te kunnen wisselen over ontwerpkeuzes of andere vraagstukken die in de BBC aan de orde komen, zoals de locatie van Nieuwspoor. Het gaat hier in de regel om stukken die nog in voorbereiding en dus niet openbaar zijn. De commissievoorzitter verzoekt de leden zo specifiek mogelijk aan te geven waar behoefte aan is. De wens is niet zozeer om stukken door te kunnen sturen aan collega's, maar wel om ze te kunnen laten zien en om erover te kunnen spreken. De Griffier geeft aan dat ze na zal gaan hoe dat het beste kan. Voorts wordt de suggestie gedaan om een presentatie te geven aan Kamerbewoners over de onderdelen van het ontwerp waar geen geheimhouding op rust.

Een BBC-lid benadrukt dat ze er een voorstander van is om zo transparant mogelijk om te gaan met de renovatie. Veel vraagstukken rondom de renovatie hebben immers ook een politieke kant, zoals de vraag hoe de Kamer de kinderopvang regelt. Dit soort zaken heeft betrekking op de vraag wie we als Kamer zijn, waar we in de toekomst naartoe willen en wat daarbij hoort.

De BBC spreekt kort over het al dan niet openbaar maken van haar eigen adviezen aan het Presidium. Daar wordt op dit moment geen beslissing over genomen. Enkele overwegingen hierbij zijn dat de kern van de adviezen in de regel ook in de openbare verslagen staan, dat de adviezen soms vertrouwelijke informatie bevatten, en dat de BBC primair een interne adviesfunctie aan het Presidium heeft.

Tot slot wordt gevraagd naar eventuele implicaties van de nieuwe wet Open overheid (WOO). Dit wordt verder uitgezocht.

TIJDELIJKE HUISVESTING

Geen agendapunten.

RENOVATIE

5. Presentatie Voorlopig Ontwerp op Hoofdlijnen voor de renovatie

Het Ontwerpteam geeft in het ontwerpatelier een uitgebreide presentatie van het nieuwe Voorlopig Ontwerp (VO) op Hoofdlijnen. De presentatie bestaat uit drie delen: 1) de review/beoordeling van het Herzien VO van 17 mei 2019; 2) het VO op Hoofdlijnen in wording; 3) het VO Buitenruimte (zie agendapunt 6).

Review van het huidige VO

Het Ontwerpteam licht aan de hand van tekeningen toe hoe zij bezig is een review/beoordeling te maken van het Herzien VO 17 mei 2019. In de review worden alle ontwerpkeuzes van het vorige architectenteam zorgvuldig heroverwogen. De ontwerpen voor de monumentale gebouwen zijn over het algemeen goed en zullen grotendeels overgenomen worden in het herziene VO. Met name voor gebouwdeel N zal het Ontwerpteam grotere aanpassingen voorstellen.

- Gebouwdeel A. Het Ontwerpteam zal in haar review aanpassingen voorstellen voor o.a. de fietsenstalling, de inrichting van de Oude zaal, de keuken bij de Oude Zaal, de Voorzittersgang, de roltrap naar de Schepelhal en de lift. Een BBC-lid geeft naar aanleiding van deze uitleg aan dat het belangrijk is dat er een keuken in de buurt van de Oude Zaal blijft. Een ander lid geeft aan dat ze hecht aan behoud van de fietsenstalling in gebouwdeel A (dit punt is in de BBC al eerder gemaakt).
- Nieuwbouw. Het Ontwerpteam zal in haar review aanpassingen voorstellen voor o.a. de locatie van het Statenlokaal, de Schepelhal, de ruimte onder de plenaire zaal en enkele verbindingen tussen de Nieuwbouw en de monumenten.

Het Ontwerpteam stelt een andere locatie voor het Statenlokaal voor. Door deze wijziging komt er ruimte vrij in gebouwdeel J. Voor deze ruimte doet de BBC diverse suggesties: een ontvangstruimte voor (hoge) bezoekers, spreekkamers, een fitnessruimte of flexibel in te richten kantoorruimtes. Over het Statenlokaal geeft een lid aan dat het huidige Statenlokaal te klein is. Een BBC-lid waarschuwt voor het maken van terrasjes op de binnenplaatsen van de monumenten, omdat dit rommelig staat en veel geluidsoverlast met zich meebrengt vanwege het 'klankkasteffect' van de binnenplaatsen.

- Gebouwdeel Justitie. Het Ontwerpteam vindt het voorstel in het huidige VO voor de lift in gebouwdeel J goed. Eén van de leden brengt in dat het gebruiksgemak van de tourniquets op de begane grond nu te wensen overlaat, en dat het zou goed zijn om dat te verbeteren.
- Gebouwdeel Koloniën. Het Ontwerpteam zal aanpassingen voorstellen voor o.a. de verbindingsbrug met de Nieuwbouw.

Ten aanzien van het proces stelt de commissievoorzitter voor om Kamerbewoners te betrekken bij de uitwerking van de losse gebouwdelen. Een ander lid vult aan dat er Kamerbewoners zijn die al jaren in een bepaald gebouw werken en dat het inderdaad heel waardevol is om deze mensen om advies te vragen. De directeur Huisvesting en het Ontwerpteam zijn enthousiast over dit voorstel. Afgesproken wordt dat dit per gebouwdeel wordt georganiseerd. Er wordt ook geopperd om een spreekuur te houden.

Ontwerp in wording

Het Ontwerpteam presenteert het VO op Hoofdlijnen in wording. Er zijn op dit moment nog drie grote ontwerpvragestukken: 1) Nieuwspoort; 2) de publieksentree; en 3) de logistiek voor goederen. De BBC wordt gevraagd mee te denken over deze ontwerpvragestukken, die op korte termijn opgelost moeten worden. De Griffier stelt voor ze goed voorbereid aan de BBC voor te leggen.

- Nieuwspoort. Het Ontwerpteam licht toe dat de locatie en grootte van Nieuwspoort van grote invloed is op het VO op Hoofdlijnen. De BBC geeft aan dat een visie op Nieuwspoort essentieel is en stelt vast dat het een complex

vraagstuk is waar snel en zeer zorgvuldig naar gekeken moet worden. De leden vinden het van belang dat er niet over, maar met Nieuwspoort wordt overlegd. Daarnaast worden de volgende punten ingebracht:

- Ook de voorlichters van fracties zijn belangrijke gebruikers van Nieuwspoort;
 - Er moet zorgvuldig worden afgewogen welke functies van Nieuwspoort overlappen met andere voorzieningen in het Kamergebouw, en welke niet;
 - Nieuwspoort moet goed toegankelijk blijven voor externe bezoekers;
 - Het karakter van Nieuwspoort mag best wat meer open zijn in de richting van de Statenpassage (in vergelijking met de huidige situatie).
- Publieksentree. Het Ontwerpteam presenteert het voorstel voor de nieuwe publieksentree. De leden van de BBC vinden het functioneel een goed voorstel, maar hechten aan helderheid over eventuele extra kosten en tijd. Zij vragen om een quick scan of variantenstudie voor dit nieuwe voorstel, afgezet tegen het voorstel van de vorige architect, en in relatie tot het nieuwe VO op Hoofdlijnen. Afgesproken wordt om de quick scan te laten uitvoeren. Daarin zullen de elementen tijd, geld, veiligheid en alternatieven meegenomen worden. Ook zal er naar andere vergelijkbare gebouwen gekeken worden.
- Tijdens de bespreking vraagt een BBC-lid of er in de publieksentree ook een aparte entree voor Kamerbewoners wordt gebouwd (zoals dat nu ook het geval is). Het Ontwerpteam bevestigt dit. Een ander lid vraagt of er een bibliotheek behouden blijft. Ook dat is het geval. Bij de bespreking van het onderwerp publieksentree wordt ook gevraagd naar de precieze betekenis van de uitgangspunten 'sober en doelmatig'.
- Logistiek voor goederen. In verband met tijdsgebrek wordt dit onderwerp vandaag niet besproken.
 - Enkele losse ontwerpvragestukken. Het Ontwerpteam staat stil bij een aantal overige ontwerpvragestukken, namelijk de restaurants, de commissiezalen en de onderwerpen die al zijn genoemd bij de bespreking van de review. De BBC is benieuwd naar de bestemming voor de Schepelhal.

Het Ontwerpteam licht tot slot kort het vervolgproces toe. Ten eerste moet de beoordeling van het Herzien VO van 17 mei 2019 afgerond te worden. Dat dient zo snel mogelijk na het herfstreces te gebeuren. Op basis van deze review kan het nieuwe architectenteam aan de slag met de diverse gebouwdelen om te komen tot een nieuw VO.

Het Ontwerpteam geeft aan dat de input van de gebruikers in deze fase erg belangrijk is. De BBC-leden zijn altijd welkom om de ontwerpboeken te komen bekijken.

Eén van de leden vraagt om een complete lijst van ontwerpvragestukken die de komende periode aan de BBC voorgelegd zullen worden.

6. Voorlopig ontwerp voor de buitenruimte

Het Ontwerpteam presenteert kort het VO Buitenruimte voor het gehele Binnenhofcomplex. Op een aantal aspecten raakt dit ook het ontwerp van de Tweede Kamer. Het Ontwerpteam is benieuwd naar de kijk van de BBC als gebruikers op de plannen.

Het Ontwerpteam legt onder andere uit wat de plannen zijn voor het Binnenhof, de voormalige grachten, de Hofplaats en de entree naar het Binnenhof vanaf het Plein. Eén van de leden vraagt naar de plannen voor de trappen op de Hofplaats waarin artikel 1 van de Grondwet is gegraveerd.

OVERIG

7. Rondvraag en sluiting

De commissievoorzitter feliciteert de heer Dijkmeester van het RVB met zijn nieuwe baan en bedankt hem voor al zijn inspanningen voor de renovatie en de BBC.

Een BBC-lid vraagt naar de planning voor de komende periode. De commissievoorzitter brengt dit verzoek over aan de aanwezige leden van het Ontwerpteam. Er moet een herziene planning komen zodra de consequenties van het uitstel van de verhuizing helder zijn.

Ze bedankt alle leden voor hun aanwezigheid en sluit de vergadering.